

www.armorproject.eu

Εγχειρίδιο Εκπαιδευτή

Εργαστήριο για την Κριτική Σκέψη

**Βοηθά στην πρόληψη της
ριζοσπαστικοποίησης
μαθαίνοντας στους νέους
δεξιότητες κριτικής σκέψης**

Κυκλοφόρησε στο κοινό τον Μάιο του 2021

Το περιεχόμενο αυτού του εγχειριδίου είναι αποκλειστική ευθύνη των δημιουργών και δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να θεωρηθεί ότι αντικατοπτρίζει τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Το έργο αυτό χρηματοδοτήθηκε από το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης — Αστυνομία, βάσει της συμφωνίας επιχορήγησης αριθ. 823683.

Περιεχόμενα

Σύνοψη	3
Πειραματικό Εργαστήριο «Κριτική Σκέψη»	4
Γιατί διδάσκεται η κριτική σκέψη;	4
Σκοπός του Εγχειριδίου	4
Βασικές ικανότητες που πρέπει να αναπτυχθούν	4
Μεθοδολογία	5
Σενάριο πειραματικού εργαστηρίου	6
Θέμα	6
Σε ποιους απευθύνεται	6
Κύρια ερωτήματα που πρέπει να απαντηθούν	6
Βασικές έννοιες που πρέπει να συζητηθούν	6
Βασικές γνώσεις	7
Ασκήσεις	7
Επιπλέον Πηγές	26
Υλικοτεχνική υποστήριξη	26
Αναφορές	27

Ασκήσεις

#1 Δοκιμάστε μία πρόταση	8
#2 Εναλλαγή ρόλων σε μία κατάσταση σύγκρουσης	10
#3 Κριτική Σκέψη μέσω της Ευχέρειας Λύσεων	11
#4 Μία Λίστα για τη Συλλογιστική	13
#5 Περιστρεφόμενος κύκλος	17
#6 Η άσκηση των 6 ερωτήσεων	20
#7 Καθοδηγούμενη συζήτηση	22
#8 Έξι βήματα στην κριτική σκέψη	24

Σύνοψη

Ο πιο θεμελιώδης ορισμός της σκέψης είναι πολύ απλός και εύληπτος: όλοι οι άνθρωποι σκέφτονται. Αλλά η κριτική σκέψη αρχίζει όταν αρχίζουμε να σκεφτόμαστε πάνω στη σκέψη μας με σκοπό να την βελτιώσουμε (Paul & Elder, *Critical Thinking. Tools for Taking Charge of Your Professional and Personal Life*, 2014, p. 6).

Η κριτική σκέψη μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει δύο συνιστώσες: (1) ένα σύνολο δεξιοτήτων παραγωγής και επεξεργασίας πληροφοριών και πεποιθήσεων και (2) τη συνήθεια, βασισμένη στη πνευματική δέσμευση, να χρησιμοποιούμε αυτές τις δεξιότητες για να καθοδηγούμε τη συμπεριφορά. Επομένως, πρέπει να αντιπαραβληθεί με: (1) την απλή απόκτηση και διατήρηση πληροφοριών, διότι περιλαμβάνει έναν ιδιαίτερο τρόπο πρόσληψης και επεξεργασίας αυτών των πληροφοριών • (2) την απλή κατοχή ενός συνόλου δεξιοτήτων, διότι η κριτική σκέψη συνεπάγεται τη συνεχή χρήση τους, και (3) την απλή χρήση αυτών των δεξιοτήτων («ως άσκηση») χωρίς την αποδοχή των αποτελεσμάτων τους.

Το παρόν εγχειρίδιο σχεδιάστηκε ως εργαλείο που θα χρησιμοποιηθεί στο πειραματικό εργαστήριο για την ανάπτυξη δεξιοτήτων κριτικής σκέψης για παιδιά και νέους σε ευάλωτα περιβάλλοντα, προκειμένου να αναπτύξουν ικανότητες αυτό-καθοδηγούμενης και αυτό-πειθαρχημένης σκέψης μέσω της λογικής.

Πειραματικό Εργαστήριο «Κριτική Σκέψη»

Γιατί διδάσκεται η κριτική σκέψη;

Με το να διδασκόμαστε πώς να σκεφτόμαστε κριτικά, μαθαίνουμε πώς να αναζητούμε την «αλήθεια» πέρα από τις δικές μας προκαταλήψεις, να επιμένουμε παρά τις προκλήσεις, να αξιολογούμε σωστά τη δική μας σκέψη και να εγκαταλείπουμε λανθασμένους συλλογισμούς υιοθετώντας νέους και πιο έγκυρους τρόπους σκέψης.

Γιατί η κριτική σκέψη είναι σημαντική όταν αντιμετωπίζουμε την κοινωνική πόλωση που προκαλείται από την υιοθέτηση και διάδοση εξτρεμιστικών ιδεολογιών; Επειδή οδηγεί τους νέους στο να σκέπτονται ανεξάρτητα, να προσλαμβάνουν τον κόσμο με βάση την προσωπική τους εμπειρία και παρατήρηση και να λαμβάνουν κρίσιμες και καλά «ζυγισμένες» αποφάσεις με τον ίδιο τρόπο. Ως εκ τούτου, αποκτούν αυτοπεποίθηση και την ικανότητα να μαθαίνουν από τα λάθη τους καθώς οικοδομούν μια επιτυχημένη και παραγωγική ζωή.

Σκοπός του Εγχειριδίου

Αυτό το εγχειρίδιο αποσκοπεί στο να προσφέρει τα προγράμματα σπουδών και το πραγματικό περιεχόμενο του πειραματικού εργαστηρίου που είναι αφιερωμένο στις τεχνικές κριτικής σκέψης, με τη μορφή καινοτόμων παιχνιδιών, ασκήσεων και τεχνικών που θα υιοθετηθούν από τους επαγγελματίες που εργάζονται με παιδιά και νέους σε ευάλωτα περιβάλλοντα, ώστε να αναπτύξουν την κριτική τους σκέψη.

Η διαδικασία της σκέψης περιλαμβάνει την αντικειμενική σύνδεση των τρεχουσών πεποιθήσεων μας με τα εξωτερικά στοιχεία (ερεθίσματα), ώστε να πιστέψουμε σε κάτι άλλο (να παράγουμε συλλογισμό).

Συγκριτικά, η κριτική σκέψη είναι μια σκόπιμη μετα-γνωστική (σκέψη πάνω στη σκέψη) και γνωστική (σκέψη) πράξη, με την οποία ένα άτομο αντανακλά ταυτόχρονα την ποιότητα της διαδικασίας παραγωγής συλλογισμού, ενώ οδηγείται σε ένα συμπέρασμα. Ο στοχαστής (αυτός που σκέφτεται) έχει δύο εξίσου σημαντικούς στόχους: να βρει λύση και να βελτιώσει τον τρόπο που σκέφτεται (Moore, 2007, σ. 2).

Βασικές ικανότητες που πρέπει να αναπτυχθούν

- Επίγνωση της εγγενώς εσφαλμένης φύσης της ανθρώπινης σκέψης όταν αφεθεί ανεξέλεγκτη και επομένως, μείωση της εξουσίας των εγωκεντρικών και κοινωνικό-κεντρικών ανθρώπινων τάσεων.
- Βελτίωση των ικανοτήτων συλλογιστικής των συμμετεχόντων και της ευαισθητοποίησής τους σχετικά με τις καταστάσεις κατά τις οποίες ορισμένες φορές θα υποπέσουν σε λάθη στο συλλογισμό τους, με καταστάσεις που συνδέονται με τον ανθρώπινο ανορθολογισμό, τις προκαταλήψεις, τις στρεβλώσεις, τις καταστάσεις όπου αποδέχονται άκριτα κοινωνικούς κανόνες και ταμπού.

- Αποφυγή της απλουστευτικής σκέψης πάνω σε περίπλοκα ζητήματα και ανάπτυξη της ενσυναίσθησης σχετικά με τα δικαιώματα και τις ανάγκες των άλλων.

Μεθοδολογία

Αυτό το πειραματικό εργαστήριο βασίζεται στην ανάπτυξη γνώσεων και δεξιοτήτων μέσω του εκπαιδευτικού μοντέλου γνωστικής συμπεριφοράς και του μοντέλου μάθησης μέσω της πράξης (learning by doing). Ο κύριος στόχος του είναι να παρέχει στους εκπαιδευόμενους ένα ουσιαστικό σύνολο δεξιοτήτων και συμπεριφορών που μπορούν εύκολα να χρησιμοποιηθούν και να προσαρμοστούν από τους επαγγελματίες πρώτης γραμμής που δουλεύουν με νέους. Οι συμμετέχοντες θα ενθαρρυνθούν επίσης να μάθουν και να αναπαράγουν αυτές τις τεχνικές, όποτε είναι απαραίτητο, εντός των κοινοτήτων τους.

Το εργαστήριο έχει σχεδιαστεί για να χρησιμοποιηθεί ως ένας ασφαλής θάλαμος, όπου οι συμμετέχοντες μπορούν να μάθουν και να πειραματιστούν με εναλλακτικούς τρόπους απόκρισης σε περιβάλλοντα όπου οι νέοι εκφράζουν ή βιώνουν στερεοτυπικές και παράλογες σκέψεις και τα οποία σχετίζονται με την κοινωνική απομόνωση, την πόλωση και τον εξτρεμισμό.

Το εργαστήριο προτείνει τεχνικές που βοηθούν στη διδασκαλία νέων ατόμων ώστε να ανταποκρίνονται σε ερεθίσματα θυμού σε συγκεκριμένες καταστάσεις. Εξοπλίζει τους επαγγελματίες που ασχολούνται με τους νέους, με λύσεις για να τους ενθαρρύνουν να ελέγχουν τα επεισόδια μη-πειθαρχημένης ή παράλογης σκέψης, να αυξάνουν την ποιότητα και το βάθος της εμπειρίας τους και να εντοπίζουν τα δικά τους τυφλά σημεία και τις τάσεις προς την αυταπάτη.

Εκπαιδευτικές τεχνικές	
Οδηγίες	✗
Παρουσίαση	✗
Παιχνίδι ρόλων	✗
Πρόβα σε υποθετικά σενάρια	✗
Ανατροφοδότηση	✗
Ενίσχυση	
Εκτεταμένη πρακτική	
Καθοδηγούμενη συζήτηση	✗
Γνωστική μοντελοποίηση μέσω μέντορα που σκέφτεται φωναχτά	
Ελεύθερη συζήτηση	✗
Συγκαλυμμένη αυτο-διδασκαλία (εσωτερικός λόγος μαθητή)	

Σενάριο πειραματικού εργαστηρίου

Θέμα

Κριτική σκέψη - να κατανοήσουν, να μάθουν πώς να χρησιμοποιούν, να ενσωματώσουν στην καθημερινή επαγγελματική αλληλεπίδραση με άτομα ευάλωτα στη ριζοσπαστικοποίηση και τη βία εκείνες τις στρατηγικές και τεχνικές που μπορούν να ενδυναμώσουν τους νέους ώστε να αποφύγουν την απλοϊκή σκέψη πάνω σε περίπλοκα ζητήματα και να προσπαθήσουν να λάβουν υπόψη τα δικαιώματα και τις ανάγκες των άλλων.

Σε ποιους απευθύνεται

Επαγγελματίες πρώτης γραμμής που εργάζονται με νέους ευάλωτους στη ριζοσπαστικοποίηση - εκπαιδευτικοί, σχολικοί σύμβουλοι, κοινωνικοί λειτουργοί, αστυνομικοί και ειδικοί σε ζητήματα ασφαλείας.

Κύρια ερωτήματα που πρέπει να απαντηθούν

- Τι είναι η κριτική σκέψη;
- Μπορούμε να ενισχύσουμε την ικανότητά μας να σκεφτόμαστε πάνω σε ευαίσθητα ζητήματα που συνήθως οδηγούν σε συγκρούσεις;
- Πώς μπορούμε να απευθύνουμε τις κατάλληλες ερωτήσεις αποκλιμάκωσης των συγκρούσεων και να κατανοήσουμε καλύτερα τους λόγους που κρύβονται πίσω από την τάση σκέψης προς τις διανοητικά οικείες και πεπατημένες οδούς, και τα αυστηρά προγραμματισμένα διανοητικά μοντέλα;
- Ποια είναι η σχέση μεταξύ σκέψης και σκέψης πάνω στον τρόπο που σκεφτόμαστε;
- Ποιες είναι οι καλύτερες στρατηγικές για τον εντοπισμό στερεοτυπικών τρόπων σκέψης και δράσης στην προσωπική σας ζωή;
- Ποιες είναι οι καλύτερες στρατηγικές για την αντιμετώπιση της απλοϊκής και μεροληπτικής σκέψης στα ευάλωτα άτομα;
- Πόσο μπορεί να βοηθήσει ένας δάσκαλος ή ένας κοινωνικός λειτουργός και πότε πρέπει να αναζητήσουμε επαγγελματική βοήθεια (π.χ. ατομική θεραπεία, ομαδική θεραπεία).

Βασικές έννοιες που πρέπει να συζητηθούν

Κριτική σκέψη, στερεότυπη σκέψη, ερωτήσεις, μεροληψίες, σκέψη «έξω από το κουτί», ανεξάρτητη σκέψη.

Βασικές γνώσεις

Οι συμμετέχοντες θα μάθουν:

- Αναγνώριση των σημείων απλοϊκής σκέψης στον εαυτό τους και τους άλλους
- Εντοπισμός των βασικών ψυχολογικών στοιχείων της σκέψης, πώς αυτά επηρεάζουν τις στάσεις και συμπεριφορές του ατόμου, πώς το άτομο μπορεί να ενισχυθεί προς τις αυτό-κατευθυνόμενες, αυτό-πειθαρχημένες, αυτό-παρακολουθούμενες και αυτό-διορθωτικές εκφράσεις σκέψης
- Κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι επαγγελματίες μπορούν να προσφέρουν υποστήριξη βραχυπρόθεσμα και συμβουλές σε προβληματικά άτομα σχετικά με την ψυχολογική υποστήριξη που ενδεχομένως θα χρειαστούν μακροπρόθεσμα
- Ανάπτυξη της κοινωνικής ευθύνης και των κοινωνικών δεξιοτήτων για την αναγνώριση ατόμων με στερεότυπη σκέψη
- Αναλογισμός στον τρόπο με τον οποίο οι στρατηγικές και οι τακτικές που χρησιμοποιούνται για την αναγνώριση της προκατειλημμένης σκέψης, μπορούν να ενσωματωθούν και να προσαρμοστούν στην επαγγελματική τους ρουτίνα.

Ασκήσεις

Τύποι ασκήσεων που θα αναπτυχθούν:

- Δοκιμάστε μία πρόταση
- Εναλλαγή ρόλων σε μία κατάσταση σύγκρουσης
- Κριτική Σκέψη μέσω της Ευχέρειας Λύσεων
- Μία Λίστα για τη Συλλογιστική
- Περιστρεφόμενος κύκλος
- Η άσκηση των 6 ερωτήσεων
- Καθοδηγούμενη συζήτηση
- Έξι βήματα στην κριτική σκέψη

1

Δοκιμάστε μία πρόταση

Άσκηση Νο. 1	Δοκιμάστε μία πρόταση ¹
Στόχος	Κατανόηση του αντίκτυπου των διαφορετικών απόψεων στο ίδιο θέμα
Σε ποιους απευθύνεται	Έφηβος/ενήλικας
Διάρκεια	30 λεπτά
Υλικό	Άσπρα φύλλα χαρτιού, στυλό, μαρκαδόροι
Περιγραφή	<p>Ο εκπαιδευτής σχηματίζει ομάδες των 8-10 συμμετεχόντων. Στη συνέχεια, ζητά από τον πρώτο συμμετέχοντα της κάθε ομάδας να γράψει μια πρόταση που περιγράφει σε ένα κομμάτι χαρτί ένα προκαθορισμένο θέμα (π.χ. ορισμός της ανεκτικότητας, του μίσους, του εκφοβισμού κλπ.).</p> <p>Μόλις γράψει την πρόταση, ο πρώτος συμμετέχοντας περνάει το χαρτί στο δεύτερο που προσθέτει και αυτός την πρότασή του (εκφράζοντας την κατανόηση του για το θέμα), επίσης σε μία μόνο πρόταση.</p> <p>Μετά το γράψιμο, ο δεύτερος συμμετέχοντας διπλώνει το χαρτί προς τα κάτω για να καλύψει την πρόταση που έλαβε. Τώρα μόνο η πρότασή του δευτέρου είναι ορατή και καμία άλλη, έτσι κάθε φορά που «περνά» το χαρτί, οι μαθητές μπορούν να δουν μια μόνο πρόταση.</p> <p>Ο στόχος είναι να κατανοήσουν οι συμμετέχοντες πώς ο κάθε ένας προσθέτει τη δική του οπτική σχετικά με το θέμα και πώς διαφέρουν οι απόψεις τους.</p> <p>Επιπλέον, μαθαίνουν να εφαρμόζουν τις γνώσεις και τη λογική τους, ώστε να γίνονται κατανοητοί από τους γύρω τους, όσο το δυνατόν σαφέστερα.</p> <p>Στο τέλος, ο εκπαιδευτής συλλέγει τα γραπτά και παρουσιάζει στην ομάδα τους ορισμούς, εξηγώντας τη σημασία της ύπαρξης διαφορετικών απόψεων κατά την αντιμετώπιση ενός προβλήματος.</p> <p>ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ: στο τέλος της άσκησης, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η ανάλυση ενός προβλήματος από διαφορετικές οπτικές βοηθά στην εξεύρεση του καλύτερου τρόπου επίλυσής του και στη μείωση</p>

¹ Adapted from (Watanabe-Crockett, 12 Solid Strategies For Teaching Critical Thinking Skills, 2019)

	<p>της αβεβαιότητας².</p> <p>Επίσης, αναγνωρίζοντας το γεγονός ότι οι άνθρωποι έχουν διαφορετικές οπτικές, ο εκπαιδευτής ενισχύει την έννοια της ανεκτικότητας και της αποδοχής της διαφορετικότητας.</p> <p>«Ένας από τους πολλούς τρόπους με τους οποίους ο νους μας προσπαθεί να διευκολύνει τη ζωή είναι να βρίσκει την απάντηση στην πρώτη εντύπωση του προβλήματος που συναντά. Όπως και οι πρώτες εντυπώσεις μας από τους ανθρώπους, η αρχική μας οπτική για τα προβλήματα και τις καταστάσεις φαίνεται να είναι περιορισμένη και επιφανειακή. Δεν βλέπουμε τίποτα περισσότερο από ό, τι έχουμε προετοιμαστεί να δούμε - και οι στερεοτυπικές αντιλήψεις μπλοκάρουν την καθαρή όραση και περιορίζουν τη φαντασία. Αυτό συμβαίνει χωρίς να ακούγονται προειδοποιητικοί ήχοι, οπότε δεν συνειδητοποιούμε ποτέ ότι συμβαίνει»³.</p>
Μέθοδος εκμάθησης	Εκμάθηση μέσα από τη πράξη, παρουσίαση, καθοδηγούμενη συζήτηση
Οπτική υποστήριξη	-

Είναι δύσκολο να κοιτάξεις τις ίδιες πληροφορίες από διαφορετικές σκοπιές.

Εικόνα 1. Προοπτικές

² Θέμα που αναπτύχθηκε από τον Richards. J. Heuer, Psychology of intelligence analysis, Center for the study of intelligence, CIA, 1999, Figure 3 presented at p. 12.

³ Κριτική σκέψη, <http://creativethinking.net/different-perspective/#sthash.ZFpbQ5wz.dpbs>

2

Εναλλαγή ρόλων σε μία κατάσταση σύγκρουσης

Άσκηση No. 2	Εναλλαγή ρόλων σε μία κατάσταση σύγκρουσης ⁴
Στόχος	Ανάπτυξη δεξιοτήτων κριτικής σκέψης μέσω της εναλλαγής ρόλων (αναπαράσταση), δημιουργία επιχειρημάτων και συζήτηση
Σε ποιους απευθύνεται	Έφηβος/ενήλικας
Διάρκεια	60 λεπτά
Υλικό	Πρόσβαση στο Διαδίκτυο για έρευνα
Περιγραφή	<p>Η αρχική προϋπόθεση είναι ότι η αναπαράσταση είναι μια καλή μέθοδος για την άσκηση κριτικής σκέψης, καθώς όταν κάποιος καλείται να «γίνει» κάποιος άλλος έχει ως αποτέλεσμα να αναπτύξει τόσο την αναλυτική όσο και τη δημιουργική του σκέψη.</p> <p>Ο εκπαιδευτής χωρίζει σε ζευγάρια τους μαθητές και τους ζητά να διερευνήσουν μια πιθανή σύγκρουση που περιλαμβάνει αλληλεπίδραση μεταξύ δύο προσώπων (π.χ. καθηγητής πολιτικών δικαιωμάτων εναντίον φοιτητών με ισλαμιστικούς προσανατολισμούς, γονείς - παιδιά, δάσκαλος - μαθητής, αστυνομικοί - παραβατικός έφηβος, εισαγγελέας – δικηγόρος υπεράσπισης κ.λπ.).</p> <p>Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτής τους ζητά να αποφασίσουν ποιο χαρακτήρα επιλέγουν να υποδυθούν. Οι συμμετέχοντες θα υιοθετήσουν διαφορετικές απόψεις σε αυτή τη σύγκρουση, που σχετίζονται με τον χαρακτήρα που θα έχουν επιλέξει να υποδυθούν.</p> <p>Ο Στόχος της άσκησης είναι να αφήσουμε τα ζευγάρια να συζητήσουν το θέμα μέχρι ο καθένας να εξηγήσει την άποψη του και να γίνει κατανοητός στον άλλον.</p> <p>Στο τέλος, η τελική πρόκληση θα είναι να προτείνει ο καθένας έναν συμβιβασμό και να λύσει τη δυνητική σύγκρουση.</p>
Μέθοδος εκμάθησης	Εναλλαγή ρόλων (Αναπαράσταση)
Οπτική υποστήριξη	-

⁴ Προσαρμοσμένο από (Watanabe-Crockett, 12 SOLID STRATEGIES FOR TEACHING CRITICAL THINKING SKILLS, 2019)

3

Κριτική Σκέψη μέσω της Ευχέρειας Λύσεων

Άσκηση No. 3	Κριτική Σκέψη μέσω της Ευχέρειας Λύσεων ⁵
Στόχος	Ανάπτυξη των δεξιοτήτων κριτικής σκέψης ακολουθώντας μια προκαθορισμένη κατευθυντήρια γραμμή για την αντιμετώπιση του προβλήματος και την κατασκευή επιχειρημάτων.
Σε ποιους απευθύνεται	Έφηβος/ενήλικας
Διάρκεια	90 λεπτά
Υλικό	Πρόσβαση στο διαδίκτυο για έρευνα και τεκμηρίωση, λευκά φύλλα χαρτιού, πίνακας παρουσιάσεων και μαρκαδόροι
Περιγραφή	<p>Ο εκπαιδευτής χωρίζει τους συμμετέχοντες σε ομάδες των 8-10 ατόμων και τους ζητάει να συνεργαστούν για να δημιουργήσουν μια Ευρωπαϊκή στρατηγική για την καταπολέμηση της κατανάλωσης ναρκωτικών ουσιών από νέους, χρησιμοποιώντας την <i>Ευχέρεια Λύσεων</i>, διαδικασία που καθορίζεται από: τον Ορισμό, την Ανακάλυψη, το Όνειρο, τον Σχεδιασμό, την Παράδοση και την Αναφορά (6Ds Define – Discover – Dream – Design – Deliver – Debrief)</p> <p>ΟΡΙΣΜΟΣ: Πρέπει να αποφασίσουμε ακριβώς τι πρέπει να επιλυθεί και να δοθεί η κατάλληλη πλαισίωση στο πρόβλημα.</p> <p>ΑΝΑΚΑΛΥΨΗ: Είναι η έρευνα, η συλλογή και η ανάλυση των γνώσεων σχετικά με το πρόβλημα.</p> <p>ΟΝΕΙΡΟ: Εδώ ανοίγουμε την καρδιά και το μυαλό στις δυνατότητες μιας λύσης με τον τρόπο που την θέλουμε.</p> <p>ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ: Αυτή είναι η φάση του εργαστηρίου. Εδώ οι αρχικοί μηχανισμοί της λύσης που έχουμε σκεφτεί αρχίζουν να διαμορφώνονται.</p> <p>ΠΑΡΑΔΟΣΗ: Αυτό περιλαμβάνει τη δράση για την ολοκλήρωση του προϊόντος (Παραγωγή) και την παρουσίαση της προτεινόμενης λύσης (Δημοσίευση).</p>

⁵ Προσαρμοσμένο από (Watanabe-Crockett, THE ONE CRITICAL THINKING AND PROBLEM SOLVING PROCESS EVERYONE NEEDS, 2019)

	<p>ΑΝΑΦΟΡΑ: Το στάδιο του στοχασμού είναι εκείνο όπου στοχαζόμαστε πάνω στους τρόπους με τους οποίους επιτύχαμε, και εντοπίζουμε τι θα μπορούσαμε να βελτιώσουμε στην προσέγγισή μας σε μελλοντικές καταστάσεις.</p> <p>Για κάθε στάδιο ο εκπαιδευτής παρέχει και συζητάει τις ακόλουθες βασικές ερωτήσεις:</p> <p>ΟΡΙΣΜΟΣ: Ποιες είναι οι λεπτομέρειες της πρόκλησης που αντιμετωπίζουμε; Τι θέλουμε να υπερνικήσουμε πιο συγκεκριμένα; Τι θέλουμε να λύσουμε.</p> <p>ΑΝΑΚΑΛΥΨΗ: Τι πρέπει να γνωρίζουμε και τι πρέπει να μπορούμε να κάνουμε; Γιατί χρειαζόμαστε κάτι τέτοιο; Γιατί δεν έχει γίνει προηγουμένως; Εάν έχει γίνει, γιατί δεν ήταν επιτυχές; Τι μπορούμε να αλλάξουμε.</p> <p>ΟΝΕΙΡΟ: Τι θέλουμε πραγματικά να δημιουργήσουμε; Πώς θα λειτουργήσει; Πώς θα μοιάζει; Ποιο είναι το βέλτιστο σενάριο για τον τελικό στόχο.</p> <p>ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ: Πως μοιάζει «πάνω σε χαρτί»; Πώς θα το δημιουργήσουμε και θα το εφαρμόσουμε; Ποια είναι τα βήματα που πρέπει να κάνουμε; Ποια είναι τα ορόσημα και οι κατευθυντήριες γραμμές που θα θέσουμε για τον εαυτό μας; Πώς θα εξασφαλίσουμε ότι όλα γίνονται σωστά και εγκαίρως; Πώς θα αντιμετωπίσουμε τα προβλήματα.</p> <p>ΠΑΡΑΔΟΣΗ: Πώς θα μετουσιώσουμε αυτήν την ιδέα σε λειτουργική πραγματικότητα; Πώς εφαρμόζουμε πρακτικά αυτό που κάναμε; Πώς θα το παρουσιάσουμε στους ανθρώπους; Πώς θα ξέρουμε ότι λειτουργεί.</p> <p>ΑΝΑΦΟΡΑ: Ποια ήταν τα αποτελέσματα των προσπαθειών μας; Πώς κατορθώσαμε να πετύχουμε ή όχι; Τι πήγε καλά και τι όχι; Πώς μπορούμε να βελτιώσουμε τις προσπάθειες και τα αποτελέσματά μας στο μέλλον; Πώς μπορούμε να εφαρμόσουμε αυτό που κάναμε σε παρόμοια προβλήματα.</p> <p>Στο τέλος της διαδικασίας, κάθε ομάδα πρέπει να παρουσιάσει το τελικό προϊόν και ο εκπαιδευτής καλεί τους άλλους συμμετέχοντες να το αξιολογήσουν και να συγκρίνουν αποτελέσματα.</p>
Μέθοδος εκμάθησης	Ανταλλαγή απόψεων, καθοδηγούμενη συζήτηση, ανατροφοδότηση
Οπτική υποστήριξη	-

4

Μία Λίστα για τη Συλλογιστική

Άσκηση No. 4	Μία Λίστα για τη Συλλογιστική ⁶
Στόχος	Ανάπτυξη των δεξιοτήτων κριτικής σκέψης ακολουθώντας μια προκαθορισμένη κατευθυντήρια γραμμή για την αντιμετώπιση του προβλήματος και την κατασκευή επιχειρημάτων
Σε ποιους απευθύνεται	Έφηβος/ενήλικας
Διάρκεια	90 λεπτά
Υλικό	Πρόσβαση στο Διαδίκτυο για έρευνα και τεκμηρίωση, λευκά φύλλα χαρτιού, video - προβολέας, πίνακας παρουσιάσεων και μαρκαδόροι
Περιγραφή	<p>Ο εκπαιδευτής ζητά από τους συμμετέχοντες να σχηματίσουν ομάδες των 3 μαθητών. Στη συνέχεια, παρουσιάζει την άσκηση, κοινή για όλες τις ομάδες: να γράψουν ένα κείμενο 1 σελίδας που θα πείσει τους συνομηλίκους τους να μειώσουν την κατανάλωση ενέργειας στο σχολείο τους.</p> <p>Επίσης, ο εκπαιδευτής δίνει οδηγίες στους μαθητές να λάβουν υπόψη τα παρακάτω βήματα (που προβάλλονται στην οθόνη):</p> <p>1) Όλη η συλλογιστική έχει έναν ΣΚΟΠΟ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δηλώστε σαφώς τον σκοπό σας • Διαχωρίστε το σκοπό σας από συναφείς σκοπούς • Κάντε περιοδικό έλεγχο για να βεβαιωθείτε ότι είστε ακόμα στο στόχο • Διαλέξτε σημαντικούς και ρεαλιστικούς σκοπούς. <p>2) Όλη η συλλογιστική είναι μια προσπάθεια να ΚΑΤΑΛΑΒΟΥΜΕ κάτι, να θέσουμε κάποιες ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ, να λύσουμε κάποιο ΠΡΟΒΛΗΜΑ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Διατυπώστε με σαφήνεια και ακρίβεια το επίμαχο ζήτημα • Εκφράστε την ερώτηση με διάφορους τρόπους για να διευκρινιστεί το νόημά της και το πεδίο εφαρμογής της • Σπάστε την ερώτηση σε υπο-ερωτήσεις

⁶ Προσαρμόστηκε από (Paul&Elder, 2008, pg. 4-6).

- Διαχωρίστε τα ερωτήματα που έχουν δεδομένες απαντήσεις από αυτά που άπτονται θεμάτων γνώμης και από αυτά που απαιτούν την εξέταση πολλών απόψεων.

3) Όλη η συλλογιστική βασίζεται σε ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

- Προσδιορίστε σαφώς τις υποθέσεις σας και αποφασίστε εάν είναι δικαιολογημένες
- Εξετάστε τον τρόπο με τον οποίο οι υποθέσεις σας διαμορφώνουν την άποψή σας.

4) Όλη η συλλογιστική γίνεται από ορισμένη ΟΠΤΙΚΗ ΓΩΝΙΑ

- Αναγνωρίστε την οπτική σας γωνία
- Αναζητήστε άλλες απόψεις και προσδιορίστε τα δυνατά τους σημεία καθώς και τις αδυναμίες τους
- Προσπαθήστε να είστε δίκαιοι κατά την αξιολόγηση όλων των απόψεων

5) Όλη η συλλογιστική βασίζεται σε ΔΕΔΟΜΕΝΑ, ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ και ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- Περιορίστε τους ισχυρισμούς σας σε εκείνους που υποστηρίζονται από τα δεδομένα που έχετε
- Αναζητήστε πληροφορίες που αντιτίθενται στη θέση σας καθώς και πληροφορίες που την υποστηρίζουν
- Βεβαιωθείτε ότι όλες οι πληροφορίες που χρησιμοποιούνται είναι σαφείς, ακριβείς και συναφείς με την επίμαχη ερώτηση
- Βεβαιωθείτε ότι έχετε συγκεντρώσει αρκετές πληροφορίες.

6) Όλη η συλλογιστική εκφράζεται και διαμορφώνεται από ΕΝΝΟΙΕΣ και ΙΔΕΕΣ

- Προσδιορίστε τις βασικές έννοιες και εξηγήστε τις με σαφήνεια
- Εξετάστε εναλλακτικές έννοιες ή εναλλακτικούς ορισμούς των εννοιών
- Βεβαιωθείτε ότι χρησιμοποιείτε τις έννοιες με προσοχή και ακρίβεια.

7) Όλη η συλλογιστική εμπεριέχει ΕΡΜΗΝΕΙΕΣ από τις οποίες βγάζουμε ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ και δίνουμε νόημα στα δεδομένα.

- Να συμπεραίνετε μόνο ό,τι υπονοούν τα αποδεικτικά στοιχεία
- Ελέγξτε τα συμπεράσματα για τη συνοχή που έχουν μεταξύ τους
- Αναγνωρίστε τις υποθέσεις που οδηγούν σε συμπεράσματα.\

8) Όλη η συλλογιστική οδηγεί κάπου ή έχει ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ και ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

- Παρακολουθήστε τις συνέπειες που προκύπτουν από τη συλλογιστική σας
- Αναζητήστε αρνητικές και θετικές επιπτώσεις
- Εξετάστε όλες τις πιθανές συνέπειες.

Για κάθε στάδιο δώστε και συζητήστε τις ακόλουθες **βασικές ερωτήσεις** χρησιμοποιώντας τα στοιχεία της σκέψης:

ΣΚΟΠΟΣ:

- Τί προσπαθώ να καταφέρω;
- Ποιος είναι ο βασικός μου στόχος; Ο σκοπός μου.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

- Ποια ερώτηση θέτω;
- Ποια ερώτηση απευθύνω;
- Έχω σκεφθεί τις πολυπλοκότητες της ερώτησης.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ:

- Ποιες πληροφορίες χρησιμοποιώ για να καταλήξω σε αυτό το συμπέρασμα;
- Τι εμπειρία έχω για να υποστηρίξω αυτόν τον ισχυρισμό;
- Ποιες πληροφορίες χρειάζομαι για να θέσω την ερώτηση.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ:

- Πώς κατέληξα σε αυτό το συμπέρασμα;
- Υπάρχει άλλος τρόπος να ερμηνεύσω την πληροφορία.

	<p>ΕΝΝΟΙΕΣ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ποια είναι η βασική ιδέα εδώ; • Μπορώ να εξηγήσω την ιδέα αυτή. <p>ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τί παίρνω ως δεδομένο; • Ποια υπόθεση με οδήγησε σε αυτό το συμπέρασμα. <p>ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ/ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εάν κάποιος αποδεχόταν τη θέση μου, ποιες θα ήταν οι συνέπειες; • Τί υπονοώ. <p>ΑΠΟΨΕΙΣ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Από ποια άποψη εξετάζω αυτό το ζήτημα; • Υπάρχει άλλη άποψη που πρέπει να εξετάσω. <p>Στο τέλος της διαδικασίας, κάθε ομάδα πρέπει να παρουσιάσει το τελικό προϊόν και ο εκπαιδευτής να καλέσει τους άλλους συμμετέχοντες να αξιολογήσουν τον αντίκτυπο των κειμένων.</p>
Μέθοδος εκμάθησης	Ανταλλαγή απόψεων, καθοδηγούμενη συζήτηση, ανατροφοδότηση
Οπτική υποστήριξη	-

5

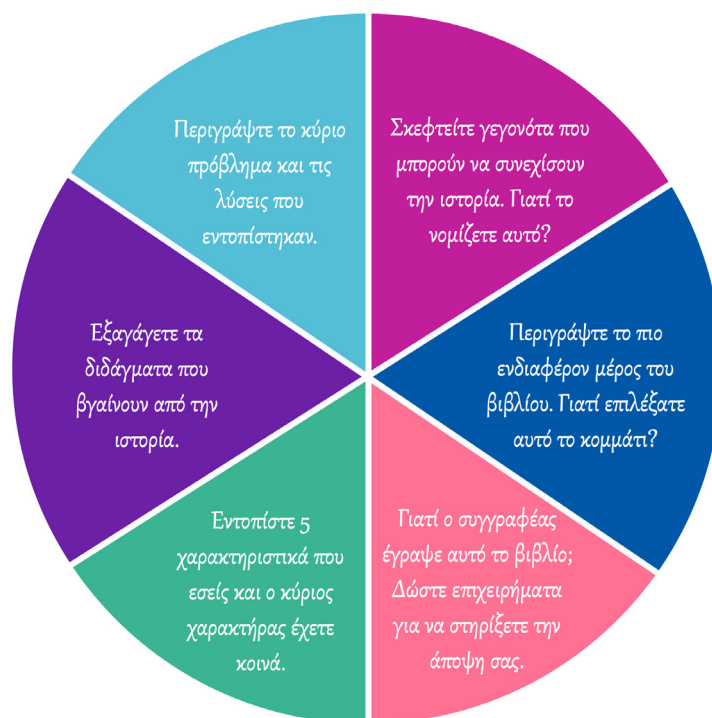
Περιστρεφόμενος κύκλος

Άσκηση No. 5	Περιστρεφόμενος κύκλος ⁷
Στόχος	Κατανόηση του ρόλου των ερωτήσεων για την κριτική σκέψη
Σε ποιους απευθύνεται	Έφηβος/ενήλικας
Διάρκεια	90 λεπτά
Υλικό	Λευκό φύλλο χαρτί, μολύβι, πίνακας παρουσιάσεων, και μαρκαδόροι
Περιγραφή	<p>Ο εκπαιδευτής χωρίζει τους συμμετέχοντες σε δύο ξεχωριστές ομάδες: την ομάδα Α και την ομάδα Β. Στη συνέχεια, ζητά από τους συμμετέχοντες και από τις δύο ομάδες να σχηματίσουν τις ομάδες εργασίας με τη μορφή ενός κύκλου.</p> <p>Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτής ζητά από τους συμμετέχοντες από την ομάδα Α να θυμηθούν το τελευταίο βιβλίο που διάβασαν (ή ένα άρθρο περιοδικού) και να γράψουν μία έκθεση το πολύ 3 σελίδων γι 'αυτό.</p> <p>Ο εκπαιδευτής δίνει την ίδια αποστολή στην ομάδα Β, αλλά παρουσιάζει στα μέλη της ομάδας ένα τυπωμένο χαρτί Α4 με τον ανάλογο περιστρεφόμενο κύκλο -είτε πρόκειται για άρθρο, είτε για μυθιστόρημα- (ή σχηματίζει τον κύκλο με ένα μαρκαδόρο) και ένα μολύβι.</p> <p>Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτής ζητά από κάθε συμμετέχοντα από την ομάδα Β να γυρίσει το μολύβι και να γράψει την απάντηση στην ερώτηση που υποδεικνύει το μολύβι. Άν κάποιος «πέφτει» στο ίδιο ερώτημα περισσότερες από μία φορές, τότε ξαναγυρίζει το μολύβι. Αυτό το βήμα θα επαναληφθεί, έως ότου οι συμμετέχοντες απαντήσουν σε όλες τις ερωτήσεις.</p> <p>Στο τέλος, ο εκπαιδευτής συλλέγει τις απαντήσεις και από τις δύο ομάδες και κάνει γενική ανατροφοδότηση, υπογραμμίζοντας τη σημασία των ερωτήσεων στη διαδικασία της κριτικής σκέψης.</p> <p>Επίσης, ο εκπαιδευτής ζητά από τους συμμετέχοντες να αξιολογήσουν πόσο εύκολη / δύσκολη ήταν η διαδικασία για τα μέλη της ομάδας Α και της ομάδας Β και συγκρίνει τα αποτελέσματα μπροστά και στις δύο ομάδες.</p>

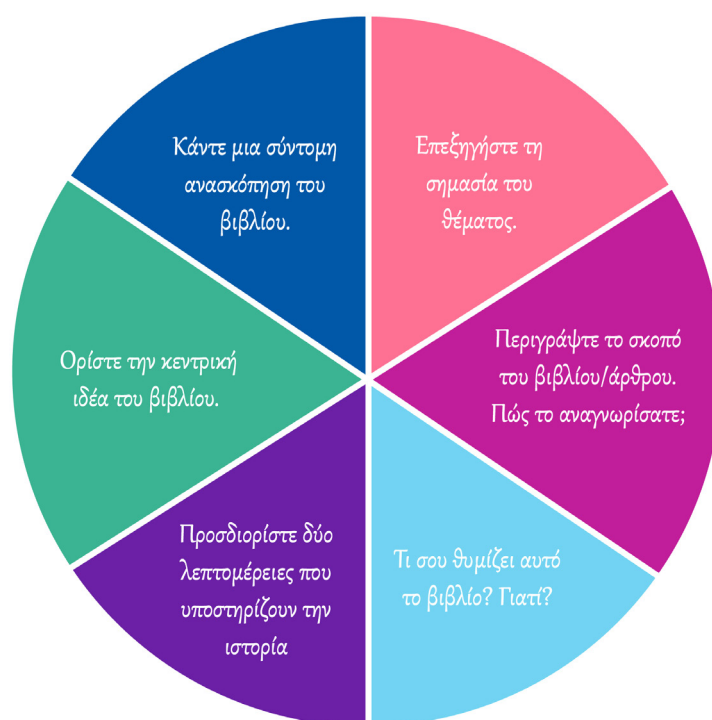
⁷ <http://ilove2teach.blogspot.com/2012/09/reader-response-freebies.html>

	<p>ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ:</p> <p>Είναι σημαντικό ο εκπαιδευτής να επισημάνει τη σημασία των ερωτήσεων καθοδηγώντας τη διαδικασία κριτικής σκέψης και επίσης να παρουσιάσει κάποιες στρατηγικές για να αντισταθμίσει τους περιορισμούς της λειτουργικής μνήμης και να ξεπεράσει τις γνωστικές προκαταλήψεις (π.χ. Η αποσύνθεση και η εξωτερίκευση του Heuer. «αποσύνθεση σημαίνει να «σπάσει» κανείς ένα πρόβλημα ώστε να αναδειχθούν τα χαρακτηριστικά που το συνθέτουν (...) και εξωτερίκευση σημαίνει να «πάρει» κάνει το αποσυντιθέμενο πρόβλημα από το κεφάλι του και να το «βάλει» κάτω στο χαρτί ή σε οθόνη υπολογιστή σε κάποια απλοποιημένη μορφή που δείχνει τις κύριες μεταβλητές, παραμέτρους ή στοιχεία του προβλήματος και τον τρόπο που συνδέονται μεταξύ τους»)⁸</p>
<p>Μέθοδος εκμάθησης</p>	<p>Ανταλλαγή απόψεων, παρουσίαση, καθοδηγούμενη συζήτηση, ανατροφοδότηση</p>
<p>Οπτική υποστήριξη</p>	<p>Εκτυπωμένα γραφικά που απεικονίζουν τους περιστρεφόμενους κύκλους</p>

⁸ Richards. J. Heuer, Psychology of intelligence analysis, Center for the study of intelligence, CIA, 1999, p. 86-87

Εικ. 2 Περιστρεφόμενος κύκλος μυθοπλασίας

Εικ. 3. Περιστρεφόμενος κύκλος ρεαλισμού (μη-μυθοπλασίας)

6

Η άσκηση των 6 ερωτήσεων

Άσκηση No. 6	Η άσκηση των 6 ερωτήσεων ⁹
Στόχος	Κατανόηση του ρόλου των ερωτήσεων για την κριτική σκέψη
Σε ποιους απευθύνεται	Έφηβος/ενήλικας
Διάρκεια	45 λεπτά
Υλικά	Πρόσβαση στο Διαδίκτυο για έρευνα και τεκμηρίωση, λευκό φύλλο χαρτί, πίνακας παρουσιάσεων και μαρκαδόροι
Περιγραφή	<p>Ο εκπαιδευτής χωρίζει την ομάδα σε ζεύγη. Έπειτα, ζητά από τα ζεύγη να επιλέξουν ένα άρθρο σχετικά με ένα πρόσφατο γεγονός ή εξέλιξη στην τοπική γλώσσα (π.χ. μετανάστευση, υπερθέρμανση του πλανήτη, ανάπτυξη τεχνολογίας, τεχνητή νοημοσύνη) και να το παρουσιάσουν στο κοινό.</p> <p>Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτής ζητά από κάθε ομάδα να δώσει απαντήσεις και στις 6 ερωτήσεις που παρουσιάζονται στην εικόνα 4.</p> <p>Στο τέλος, ο εκπαιδευτής ζητά από κάθε ομάδα να αποφασίσει εάν το άρθρο είναι αξιόπιστο ή όχι, με βάση τις απαντήσεις που δίνονται στις κατευθυντήριες ερωτήσεις, τονίζοντας τη σημασία των ερωτήσεων για τη διαδικασία της κριτικής σκέψης.</p>
Μέθοδος εκμάθησης	Παρουσίαση, ανατροφοδότηση
Οπτική υποστήριξη	Εκτυπωμένα γραφικά που απεικονίζουν την εικόνα 4

⁹ Προσαρμοσμένο από Watanabe-Crockett, How to Develop A Critical Thinking Mindset in Elementary Students, 2016

Τα Βήματα σε μια διαδικασία κριτικής σκέψης (5WH)

1. Αξιολογήστε τον συντάκτη του μηνύματος – Ποιος

- Ποιο είναι το άτομο που το είπε;
- Έχει σημασία;
- Τι θέση έχει ο συγγραφέας;
- Είναι γνωστό/διάσημο πρόσωπο;

2. Αξιολογήστε το μήνυμα που επικοινωνήθηκε – Τι

- Ποιο ήταν το μήνυμα;
- Το μήνυμα βασίζεται σε γεγονότα ή είναι προσωπική άποψη;
- Το μήνυμα παρουσιάζει ολόκληρη την εικόνα του εν λόγω θέματος;
- Πιστεύετε ότι το μήνυμα είναι ελλιπές; Λείπει κάτι;

3. Αξιολογήστε το περιβάλλον επικοινωνίας – Πού

- Πού παραδόθηκε το μήνυμα;
- Το μήνυμα παραδόθηκε σε δημόσιο ή ιδιωτικό περιβάλλον;
- Το περιβάλλον της επικοινωνίας επιτρέπει σε άλλο άτομο να εκφράσει διαφορετικές απόψεις;
- Εκφράστηκαν δευτερεύουσες απόψεις σχετικά με αυτό το μήνυμα;

4. Αξιολογήστε το χρονικό διάστημα (ευκαιρία) – Πότε

- Πότε στάλθηκε το μήνυμα;
- Ήταν κατά τη διάρκεια, πριν ή μετά από ένα σημαντικό γεγονός;

5. Αξιολογήστε τον λόγο της επικοινωνίας – Γιατί

- Γιατί παραδόθηκε το μήνυμα;
- Εξέφρασε/εξήγησε ο συγγραφέας τη λογική του;
- Υπήρχαν ενδιαφέροντα για την παράδοση του μηνύματος (π.χ. αντίκτυπος εικόνας);

6. Αξιολογήστε τη διαδικασία επικοινωνίας – Πώς;

- Πώς παραδόθηκε το μήνυμα – γραπτώς ή προφορικά;
- Ποιος ήταν ο τόνος που χρησιμοποίησε ο συγγραφέας (χαρούμενος, λυπημένος, θυμωμένος, απαθής);
- Ήταν εύκολο να κατανοηθεί το μήνυμα;

Εικ. 4. Βήματα προς μια διαδικασία κριτικής σκέψης (4 Ws)

7

Καθοδηγούμενη συζήτηση

Άσκηση No. 7	Καθοδηγούμενη συζήτηση ¹⁰
Στόχος	Κατανόηση της σημασίας της κατασκευής έγκυρων επιχειρημάτων και της ανάπτυξης των δεξιοτήτων κριτικής σκέψης
Σε ποιους απευθύνεται	Έφηβος/ενήλικας
Διάρκεια	30 λεπτά
Υλικό	Πρόσβαση στο Διαδίκτυο για έρευνα και τεκμηρίωση, βίντεο – προβολέας, λευκό φύλλο χαρτί, πίνακας παρουσιάσεων και μαρκαδόροι
Περιγραφή	<p>Ο εκπαιδευτής χωρίζει το κοινό σε δύο ομάδες και παρουσιάζει το παρακάτω infographic. Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτής αναθέτει στις ομάδες την αποστολή: Ομάδα 1 - πλεονεκτήματα και ομάδα 2 - μειονεκτήματα αναφορικά με το ζήτημα των μαθητών που χρησιμοποιούν υπολογιστές κατά τη διάρκεια των διαλέξεων στις αίθουσες διδασκαλίας.</p> <p>Στο τέλος, κάθε ομάδα θα παρουσιάσει τα επιχειρήματά της, αναλύοντας κάθε στατιστικό στοιχείο που παρέχεται.</p> <p>ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ:</p> <p>Ο εκπαιδευτής πρέπει να αντιμετωπίσει το πρόβλημα των λογικών σφαλμάτων, δίνοντας το παράδειγμα της βεβαιασμένης ή εσφαλμένης γενίκευσης και αναφέροντας ως δεδομένο ότι μερικές φορές τα στατιστικά στοιχεία είναι παραπλανητικά, εάν οι αριθμοί ερμηνεύονται με προκατειλημμένο τρόπο ή η έρευνα δεν γίνεται σύμφωνα με τη μεθοδολογία.</p> <p>«Η βεβαιασμένη γενίκευση (επίσης γνωστή ως: επιχείρημα από μικρούς αριθμούς, στατιστικά στοιχεία μικρού αριθμού δείγματος, ανεπαρκή στατιστικά στοιχεία, εσφαλμένη γενίκευση, βεβαιασμένη επαγωγή, επαγωγική γενίκευση, ανεπαρκές δείγμα, πλάνη εξαιρεσιακού γεγονότος, υπεργενικότητα, υπεργενίκευση, μη αντιπροσωπευτικό δείγμα) μπορεί να οριστεί ως η διαδικασία</p>

¹⁰ <https://www.slideshare.net/NikPeachey/exploiting-infographics-developing-critical-thinking>

	<p>κατάληξης σε ένα συμπέρασμα βασιζόμενο σε μικρό μέγεθος δείγματος, αντί να εξεταστούν στατιστικά στοιχεία που συμβαδίζουν πολύ περισσότερο με την τυπική ή τη μέση κατάσταση»¹¹.</p> <p>Προτεινόμενο βίντεο στοYouTube για τη βεβιασμένη γενίκευση: https://www.youtube.com/watch?v=b_UqIfw7Zmw</p>
Μέθοδος εκμάθησης	Παρουσίαση, ανατροφοδότηση
Οπτική υποστήριξη	Εκτυπωμένο γράφημα, βίντεο YouTube

¹¹ <https://www.slideshare.net/NikPeachey/exploiting-infographics-developing-critical-thinking>

8

Έξι βήματα στην κριτική σκέψη

Άσκηση No. 8	Έξι βήματα στην κριτική σκέψη ¹²
Στόχος	Κατανόηση του ρόλου των ερωτήσεων και παραφράσεων στη διαδικασία της κριτικής σκέψης
Σε ποιους απευθύνεται	Έφηβος/ενήλικας
Διάρκεια	60 λεπτά
Υλικό	Πρόσβαση στο Διαδίκτυο για έρευνα και τεκμηρίωση, βίντεο – προβολέας, λευκό φύλλο χαρτί, πίνακας παρουσιάσεων και μαρκαδόροι
Περιγραφή	<p>Ο εκπαιδευτής ζητά από τους συμμετέχοντες να παρακολουθήσουν την ομιλία του TED σχετικά με το ζήτημα της υπερθέρμανσης του πλανήτη που είναι διαθέσιμη στον παρακάτω σύνδεσμο (χρησιμοποιήστε την απομαγνητοφώνηση για την τοπική σας γλώσσα):</p> <p>https://www.ted.com/talks/greta_thunberg_school_strike_for_climate_save_the_world_by_changing_the_rules/transcript</p> <p>Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτής παρέχει σε κάθε συμμετέχοντα το τυπωμένο διάγραμμα και του ζητά να συμπληρώσει το ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ (παρουσιάζεται παρακάτω).</p> <p>Ο σκοπός είναι να ελέγξει αν οι συμμετέχοντες ανακαλούν όλα τα σημεία που έθεσε ο ομιλητής. Επίσης, για να απαντήσουν σε όλα τα ερωτήματα που αναφέρονται στο διάγραμμα, οι συμμετέχοντες πρέπει να αξιολογήσουν και να αναλύσουν τις βασικές ιδέες που παρουσιάζονται.</p> <p>ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ:</p> <p>Στο τέλος, ο εκπαιδευτής πρέπει να τονίσει τη σημασία των ερωτήσεων στη διαδικασία της κριτικής σκέψης και επίσης τη σημασία της παράφρασης, ως το πρώτο επίπεδο ικανότητας ανάγνωσης και κατανόησης¹³.</p>
Μέθοδος εκμάθησης	Διδασκαλία, παρουσίαση και ανατροφοδότηση
Οπτική υποστήριξη	Εκτυπωμένο γράφημα

¹² <https://www.educatorstechnology.com/2013/05/a-must-have-chart-featuring-critical.html>

¹³ <https://www.criticalthinking.org/files/ReadWritingTestOp1.pdf>

Εικ. 5 Δεξιότητες κριτικής σκέψης

Επιπλέον Πηγές

- Critical thinking Fundamentals: Introduction to critical thinking, YouTube video available at <https://www.youtube.com/watch?v=Cum3k-Wglfw>
- Moore, D. T. (2007). Critical Thinking an Intelligence Analysis. Occasional Paper Number Fourteen. Washington, DC: National Defense Intelligence College.
- Paul, R., & Elder, L. (2008). The Miniature Guide to Critical Thinking. Concepts and Tools. Dillon Beach: Foundation For Critical Thinking Press.
- Hasty Generalization, YouTube video available at: https://www.youtube.com/watch?v=b_Uqlfw7Zmw

Υλικοτεχνική υποστήριξη

- Περιγραφή χώρου εργασίας: βιντεοπροβολέας και οθόνη, φορητός υπολογιστής, λευκό χαρτί A4, πίνακας παρουσιάσεων, μαρκαδόροι, καρέκλες που μπορούν να τοποθετηθούν με ευελιξία γύρω από το δωμάτιο
- Υποστήριξη εργαστηρίων: πρόσβαση στο διαδίκτυο, διαθέσιμοι σύνδεσμοι εάν υπάρχουν

Αναφορές

- Critical thinking Fundamentals: Introduction to critical thinking, YouTube video available at: <https://www.youtube.com/watch?v=Cum3k-WgIfw>
- Heuer, R. J. (1999). Psychology of intelligence analysis. Washington DC: Center for the study of intelligence
- Moore, D. T. (2007). Critical Thinking an Intelligence Analysis. Occasional Paper Number Fourteen. Washington, DC: National Defense Intelligence College.
- Paul, R., & Elder, L. (2008). The Miniature Guide to Critical Thinking. Concepts and Tools. Dillon Beach: Foundation For Critical Thinking Press
- Watanabe-Crockett, L. (06 05 2019 r.). 12 Solid Strategies For Teaching Critical Thinking Skills. Extracted from Wabisabi Learning: <https://www.wabisabilearning.com/blog/teaching-critical-thinking-skills>
- Watanabe-Crockett, L. (10 04 2019 r.). The One Critical Thinking and Problem Solving Process Everyone Needs. Extracted from Wabisabi Learning: <https://www.wabisabilearning.com/blog/critical-thinking-problem-solving-process>
- Watanabe-Crockett, (2016) How to Develop A Critical Thinking Mindset in Elementary Students <https://www.slideshare.net/NikPeachey/exploiting-infographics-developing-critical-thinking>
- <https://www.educatorstechnology.com/2013/05/a-must-have-chart-featuring-critical.html>
- https://www.ted.com/talks/greta_thunberg_school_strike_for_climate_save_the_world_by_changing_the_rules/transcript
- <http://creativethinking.net/differentperspective/#sthash.ZFpbQ5wz.dpbs>
- <http://ilove2teach.blogspot.com/2012/09/reader-response-freebies.html>
- <https://www.slideshare.net/NikPeachey/exploiting-infographics-developing-critical-thinking>
- <https://www.logicallyfallacious.com/tools/lp/Bo/LogicalFallacies/100/Hasty-Generalization>
- <https://www.educatorstechnology.com/2013/05/a-must-have-chart-featuring-critical.html>
- <https://www.criticalthinking.org/files/ReadWritingTestOp1.pdf>

www.armourproject.eu

NΟΜΙΚΗ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ: Οι εργασίες που παρουσιάστηκαν αντικατοπτρίζουν τα πορίσματα του πακέτου εργασίας 3 «Πειραματικά Εργαστήρια». Οι απόψεις που εκφράζονται εδώ αποτελούν αποκλειστική ευθύνη των αντίστοιχων συντακτών και δεν αντικατοπτρίζουν απαραίτητα τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Το έργο αυτό χρηματοδοτήθηκε από το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης — Αστυνομία, βάσει της συμφωνίας επιχορήγησης αριθ. 823683.